

Stiven Sejlor

RUBIKON

Prevela s engleskog
Tanja Milosavljević

Mono & Mañana, Moć knjige
2004

Naslov originala:

Steven Saylor

Rubicon

Copyright © 1999 by Steven Saylor

Izdavač:

Mono & Mañana

u saradnji sa

Moć knjige

Za izdavače:

Miroslav Josipović

Nenad Atanasković

Srdan Krstić

Prevod:

Tanja Milosavljević

Lektor:

Saša Novaković

Tehnički urednik:

Nenad Đuričić

Štampa:

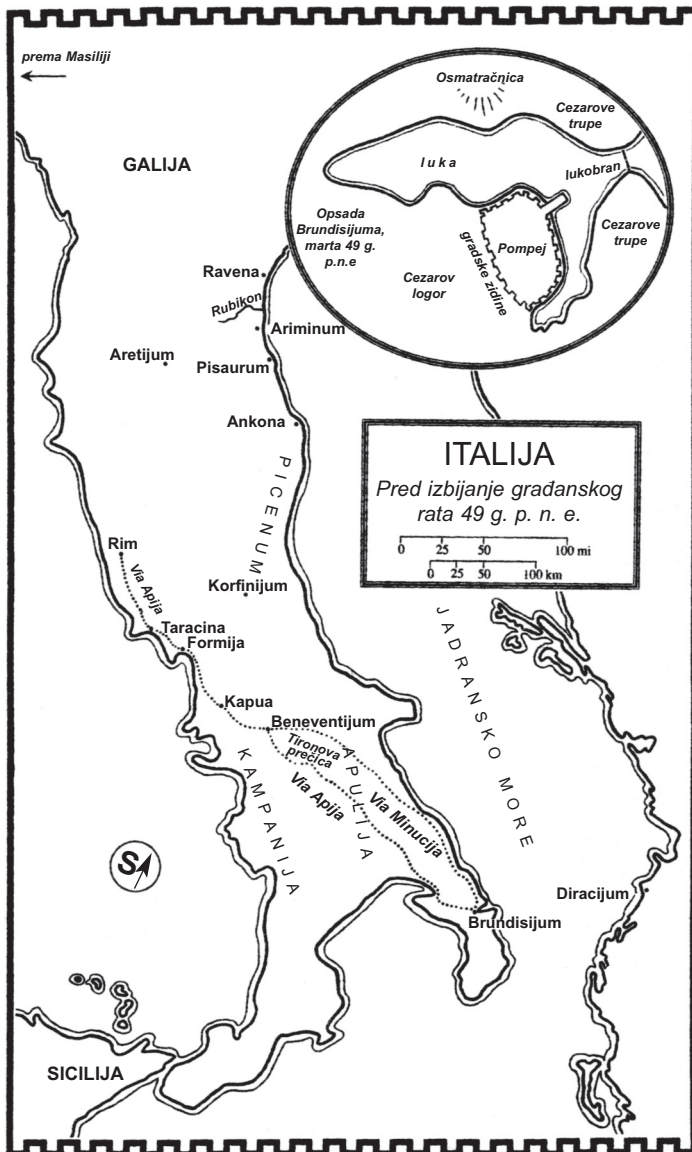
Beoknjiga, Beograd

Tiraž:

1200.

ISBN 86-84413-51-2

*Mom bratu, Roniju,
posvećujem ovu knjigu*

prema Masiliji
←

GALIJA

Ravena
Rubikon
Ariminum

Aretijum

Pisaurum

Ankona

PICENUM

Rim

Via Apia

Korfinijum

Taracina

Formija

Kapua

Beneventijum

KAMPANIA

Tropova prečica

Via Apia

Via Minucija

JADRANSKO MORE

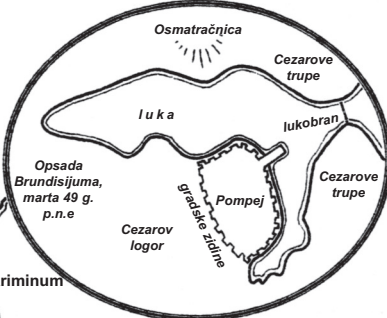
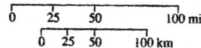
Diracijum

Brundisijum

SICILIA

ITALIJA

Pred izbijanje građanskog rata 49 g. p. n. e.

prvi deo

MINERVA

1

„Pompej će pobesneti“, reče Davus.

„Zete, sklon si da ukazuješ na očigledno.“ S uzdahom sam kleknuo i pripremio se da pogledam izbliza. Beživotno telo je ležalo licem ka zemlji nasred mog vrta, baš pred bronзанom statuom Minerve, poput pošтоваoca koji se bacio ničice boginji pred noge.

Davus se okretao naokolo, zaklanjajući oči od jutarnjeg sunca i oprezno motreći u pravcu sva četiri ugla krova peristila koji nas je okruživao. „Ono što ne mogu da shvatim jeste kako je ubica ušao i izašao, a da ga niko od nas u kući, nije čuo.“ Nabrao je čelo kao zbunjen, prerastao dečak. *Graden kao grčki kip, i isto toliko pametan*; to je bila Betezdina šala. Moja žena nije bila presrećna zbog toga što se naša ćerka jedinica udala za roba, a pogotovo za roba koji je bio toliko drzak, ili toliko glup, da joj napravi dete. Ali, kao što je Davus bio sklon da ukazuje na očigledno, tako je Dijana bila sklona Davusu. I nije moglo da se porekne dobili su divnog sina, koga sam i ovog trenutka mogao da čujem kako galami, i zdravim, opravdanim plaćom dvogodišnjeg deteta traži od majke i bake da ga puste u vrt. Međutim, Aulija nisu smeli da puste da se igra napolju ovog vedrog i mirnog januarskog prepodneva, zato što se u vrtu nalazio leš.

I to ne bilo koji leš. Mrtvac je bio Numerije Pompej, u nekakvom srodstvu s onim Pompejem – dakle, jedan od rođaka

Velikog, mada par generacija mlađi. Došao je u moju kuću pre pola sata, sâm. Sada je ležao mrtav pred mojim nogama.

„Ne razumem.“ Davus se počeha po glavi. „Pre no što sam ga pustio da uđe, dobro sam, kao i uvek, pogledao levo i desno niz ulicu. Nisam primetio da ga bilo ko prati.“ Dok je bio rob, Davus je bio stražar – logičan izbor, s obzirom na njegov ogroman stas. Bio je obučen ne samo za borbu već i za osmatranje. Sada, kao slobodnjak i moj zet, Davus je bio fizički zaštitnik domaćinstva, a u ovim opasnim vremenima, njegov zadatak bio je da dočekuje posetioce. Ovo ubistvo koje se dogodilo u kući, praktično njemu pred nosom, shvatio je kao lični neuspeh. Suočen s mojim ćutanjem, Davus je izgleda bio rešen da ispita samog sebe. Koračao je napred i nazad, štiklirajući prstima jedno po jedno pitanje.

„Zašto sam ga pustio da uđe? Dakle, zato što se predstavio kao Numerije Pompej, rođak Velikog. I došao je sâm – nisam morao da brinem čak ni zbog pratioca – tako da sam smatrao da nema potrebe da čeka napolju. Pustio sam ga u hol. Jesam li ga pitao da li je naoružan? Nošenje oružja unutar gradskih zidina je zabranjeno, dabome, ali ovih dana se niko ne obazire na to, stoga, da, pitao sam ga, a on se nije bunio i odmah mi je predao svoj bodež. Jesam li ga pretresao, da proverim ima li još neko oružje, kao što ste mi naložili da činim, čak i s građanima? Da, pretresao sam ga, i nije se protivio. Jesam li ga ostavio samog, makar na trenutak? Ne, nisam. Ostao sam s njim ovde, u holu. Poslao sam malog Mopsusa da vam kaže da imate posetioca, a zatim sam sačekao dok niste odgovorili da ćete ga primiti. Otpratio sam ga kroz kuću, do vrta. Dijana i Aulije su bili ovde s vama, igrali su se na suncu pred Minervinim nogama... baš tu gde sada leži Numerije... ali vi ste ih poslali unutra. Jesam li ostao s vama? Nisam, zato što ste i mene poslali unutra. Ali, trebalo je da budem pametniji! Trebalo je da ostanem.“

„Numerije je rekao da ima poverljivu poruku za mene“, odvratio sam. „Ako čovek ne može bezbedno da popriča s nekim u sopstvenom domu...“ Osvrnuo sam se po vrtu, po pažljivo potkresanom žbunju i jarko obojenim stubovima poređanim duž polukružne staze za šetnju. Podigao sam pogled ka bronzanoj statui Minerve; posle svih ovih godina, lice koje je gledalo ispod velikog ratnog šlema, bilo mi je još uvek nedokučivo. Vrt se nalazio na sredini kuće, bio je njeno srce – srce mog sveta – i ako tu nisam bio bezbedan, tada nisam bio bezbedan nigde.

„Ne prebacuj sebi, Davuse. Ti si svoje uradio.“

„Ali, nije trebalo da vas ostavim bez zaštite, čak ni zbog –“

„Jesmo li stigli dotle da običan građanin mora poput Pompeja ili Cezara da ima stražara koji ga čuva čak i dok briše dupe?“

Davus se namršti. Znao sam o čemu razmišlja – da ne liči na mene da govorim tako prostački, da mora da sam gadno potresen i pokušavam da to ne pokažem, da njegov tast postaje suviše star da bi se bavio ružnim stvarima kao što je lež u vrtu pre podnevnog obeda. Ponovo se zabaljio u krov. „Ali, nije Numerije predstavljao opasnost, zar ne? To je bio onaj ko je ušao za njim ovamo, ko god to bio. Ubica mora da je bio polugušter, ako se pentrao i spuštao po ovim zidovima ne napravivši ni najmanju buku! Taste, jeste li vi išta primetili?“

„Rekoh ti već, Numerije i ja smo razgovarali neko vreme, a onda sam ga načas ostavio i otišao u radnu sobu.“

„Ali, to je samo nekoliko koraka odavde. Ipak, pretpostavljam da je statua Minerve mogla da vam zakloni vidik. Možda je, s druge strane, bilo zvukova koje niste čuli.“

„Nisam gluv ako imam šezdeset jednu godinu!“

Davus s poštovanjem klimnu glavom. „Kako god da se desilo, dobro je što niste bili tu kad je naišao ubica, inače...“

„Inače bih sada možda i ja bio zadavljen?“ Dotakao sam prstima uže koje se još nalazilo oko Numerijeovog vrata, usečeno u pomodrelo meso. Bio je ubijen jednostavnom garotom, kratkom omčom od užeta pričvršćenog za oba kraja kratkog, debelog štapa za uvrtnje.

Davus kleknu pored mene. „Mora da mu je ubica prišao iza leđa, nabacio mu garotu preko glave i onda je pomoću štapa sve jače zatezao. Jeziva smrt.“

Odvratio sam pogled, osećajući mučninu.

„Ali, tiha“, nastavi Davus. „Numerije nije mogao čak ni da pozove u pomoć! Možda je u prvom trenutku mogao da zakrklja ili jekne, ali kad mu je ponestalo vazduha, jedini način da se oglasi bio je da obori ili udari nešto. Vidite li tamo, taste, kako je Numerije kopao petama po šljunku? Ali, to nije bilo glasno. Da je barem udario pesnicom o bronzanu Minervu... ali obe ruke prinelo je grlu. To je instinktivan pokret, pokušaj da se otrgne uže s vrata. Pitam se...“ Davus ponovo osmotri krov. „Ubica nije morao da bude neki krupajlija. Nije potrebna velika snaga da se neko ubije garotom, čak ni neko krupan, pod uslovom da ga se uhvati nespremnog.“

Klimnuo sam glavom. „Ovo će morati da se saopšti Pompeju. Pretpostavljam da to moram da uradim lično – da se uputim izvan gradskih zidina, do Pompejeve vile, sačekam da me primi, saopštim mu loše vesti, i pustim ga da se s tim razračuna na svoj način. Daj, pomози mi da okrenem telo na leđa.“

Iz kuće je ponovo doprla galama mog unuka, koji je zahtevao da ga puste u vrt. Betezda i Dijana su sa zebnjom izvirivale napolje. Bilo je pravo malo čudo to što su mi se, barem zasad, pokoravale i nisu izlazile u vrt. Betezda je zaustila da nešto kaže, ali ja sam podigao ruku i odmahnuo glavom. Prilično sam se iznenadio kad je klimnula, povukla se unutra i povelа Dianu sa sobom.

Primorao sam se da pogledam Numerijevo zadavljeno lice. Bio je to prizor od koga bi svako imao košmare.

Bio je mlad čovek, dvadesetih godina, verovatno samo malo stariji od Davusa. Široko, prijatno, lepuškasto lice sada je bilo pomodrelo i iskrivljeno i gotovo neprepoznatljivo usled grimase vidljive agonije. Progutao sam knedlu. Dok sam mu s dva prsta zatvarao kapke, video sam svoj odraz u crnom jezeru njegovih mrtvih očiju. Nije ni čudo što su me žena i ćerka poslušale bez pogovora. Izraz na mom licu bio je strašan čak i za mene.

Upravio sam se, a kolena su mi zaškripala kao šljunak pod nogama. Davus odmah i sâm skoči na noge, gibak kao mačka uprkos svojoj veličini.

„Pompej će pobesneti“, rekoh sumorno.

„To sam već rekao!“

„Jesi, Davuse. Ali, loše vesti su uporne, što bi rekao pesnik. Dan je tek počeo i ne vidim potrebu da iz ovih stopa hitam na drugi kraj Rima da bih Pompeju saopštio novost. Šta kažeš na to da malo поближе pogledamo i vidimo šta to Numerije možda ima kod sebe?“

„Ali, rekao sam vam da sam ga pretražio onda kad sam mu oduzeo bodež. Imao je samo kesu za novac na opasaču oko struka, s karikom za kanije. Ništa više.“

„Ja ne bih bio tako siguran. Pomozi mi da mu skinem odeću. Budi pažljiv; moraćemo sve da vratimo kako je bilo, pre no što Pompejevi ljudi dođu po telo.“

Ispod dobro skrojene vunene tunike, Numerije je nosio lanenu pregaču. Bila je mokra od urina, ali ne i uprljana izmetom. Nije nosio nikakav nakit sem građanskog prstena. Skinuo sam mu prsten i pregledao ga; kako se činilo, bio je od gvožđa, bez ikakvih tajnih pregrada ili skrivenih naprava. U njegovoj kesi bilo je svega nekoliko novčića; s obzirom na kaos

koji je vladao u gradu, za čoveka koji nije imao naoružanu pratnju ne bi ni bilo mudro da je poneo više. Prevrnuo sam kesu na naličje. Nije imala tajne džepove.

„Može biti da si u pravu, Davuse. Možda, najzad, zaista nije imao uz sebe ništa zanimljivo. Sem ako... Skini mu sandale, hoćeš li? Zabolet će me leđa od saginjanja.“

Kapne su bile napravljene od odlično uštavljene crne kože, s graviranim komplikovanim šarama u vidu prepletenih trouglova, a vezivale su se kaiševima koji su se obavijali oko skočnog zgloba i lista. Đonovi su bili prilično debeli, napravljene od nekoliko slojeva ukrućene kože i obučarskim klincima pričvršćeni za kapne. U sandalama nije bilo ničega. Bile su još tople i mirisale su na Numerijeva stopala; baratanje njima bilo je intimnije nego baratanje njegovom odećom ili čak prstenom. Taman sam hteo da ih vratim Davusu, kad primetih nepravilnost u slojevitom đonu, na peti. Ista nepravilnost se nalazila na obema cipelama, na istom mestu. U srednjem sloju đona nalazile su se dve pukotine, otprilike za dužinu palca udaljene jedna od druge. Pored jedne od pukotina nalazila se rupica.

„Imaš li kod sebe bodež koji si uzeo od Numerija?“

Davus nabra čelo. „Imam. Ah, jasno mi je! Ako hoćete da mu prosečete sandale, mogu da vam donesem neki bolji nož iz kuhinje.“

„Ne, daj mi da vidim Numerijev bodež.“

Davus zavuče ruku pod tuniku. Dodao sam mu sandale, a on meni bodež u kanijama.

Klimnuo sam glavom. „Davuse, šta primećuješ na ovim kanijama?“

Namrštio se, sumnjajući da je posredi nekakav test. „Napravljene su od kože.“

„Da, ali od kakve kože?“

„Crne.“ Videvši da me nije impresionirao, pokušao je ponovo. „Ukrašena je.“

„Kako?“

„Gravirana je – a ista šara je izrezbarena i na drvenoj dršci bodeža.“

„Jeste, šara u vidu prepletenih trouglova.“

Davus osmotri sandale koje je držao u rukama. „Ista šara se nalazi i na njegovim sandalama!“

„Tačno tako. A to znači?“

Davus je zbunjeno ćutao.

„A to znači“, rekao sam, „da je ista radionica napravila i sandale i bodež. Oni su komplet. Prilično je neobično, zar ne misliš, da prave tako različitu robu?“

Davus klimnu glavom, pretvarajući se da prati moje misli. „Dobro – hoćete li da izvučete bodež i prosećete sandale ili nećete?“

„Neću, Davuse, jer nameravam da ih otključam.“ Ne vadeći sečivo iz korica, proučavao sam dršku, koja je bila izrađena od tvrdog, crnog drveta sirijske tršlje i pričvršćena za metal zakovicama od slonovače. Trouglasta šara je ingeniozno prikri- vala tajnu pregradu u dršci, ali je lako kliznula u stranu čim sam našao gde treba da pritisnem. Unutra se nalazio majušni ključ, jedva išta više od bronzanog ivera s kukicom na jednom kraju.

„Zete, drži sandale tako da pete budu okrenute prema meni.“ Počeo sam sa sandalom s moje leve strane. Nepravilnost na peti, dve pukotine koje sam primetio u središnjem kožnom sloju, bile su kao uzana vrata, s šarkom na jednoj strani i ključaonicom na drugoj. Ubacio sam majušni ključ u majušnu ključaonicu. Posle nekoliko pokušaja, čuo se tihi zvuk i vratanca su se otvorila.

„Neverovatno!“ prošaputao sam. „Kakvo majstorstvo! Tako delikatno – a opet dovoljno čvrsto da se po tome može gaziti.“ Uzeo sam sandalu od Davusa i držao je na svetlosti sunca, zavirujući u uzanu unutrašnjost. Nisam video ništa. Okrenuo sam sandalu i lupkao njome o dlan. Ništa nije ispalo iz nje.

„Prazna je!“ rekao sam.

„Još uvek možemo da je prosečemo“, reče Davus, nastojeći da bude koristan.

Ućutkao sam ga pogledom. „Zete, zar nisam rekao da moramo vratiti sve Numerijeve stvari tačno onako kako su stajale, tako da Pompejevi ljudi, kad dođu po njega, ne primete da smo bilo šta dirali?“

Davus klimne glavom.

„To podrazumeva i sandale! A sada mi dodaj drugu.“ Ubačio sam ključ i, posle malo petljanja, uspeo da otključam bravu.

Unutra je nečega bilo. Izvukao sam par komada tankog pergamenta.